

DEBRECZENI UJSÁG

HAJDUFÖLD

Előfizetési ára egy hónapra 240 P. Negyedévre 7 P.
Felére 14 P. Egész évre 28 P. Egyes szám ára
hetköznapi 10, vasárnap 20 fillér

Felolvasó szerkesztő
Világ KOLOSVÁRY-BORCSA MIHÁLY

Szerkesztőség és nyomda József kir. herceg utca 16
Telefon 23-48. Kiadóhivatal: Kossuth utca 3 szám
Telefon: 21-41

Ma féláru jegynap olvasóinknak a Vigszínházban

Szózat Amerikához

Mussolini 1922 óta, tehát egy évtizede hirdeti, hogy a volt antant államok háborús adóssága és a jóvátételek között szoros összefüggés van. Mindkettő-törlése az első lépés a jelenlegi válságból kivezető úton. Az olasz kormányfő rádióüzenetében, amit angol nyelven 1931 első napján intézett az Amerikai Unió népéhez, nyíltan kifejezésre juttatta e felfogását. Akik a külpolitika rugóit ismerni vélik, úgy gondolják, hogy Hoover nyári kezdeményezése és Mussolini újévi üzenete kapcsolatosak egymással. Ha az események szálaín még tovább haladunk, lehetetlen feltűnőnek nem találni, hogy Grandi olasz külügyminiszter éppen amerikai útja előtt adta vissza a német miniszterelnök római látogatását. Hogy Hoover és Grandi miben állapodtak meg, az egyelőre a beavatottak tilka. Mindenesetre nem véletlen, hogy Brüning nagy vihart kellett bejelentése után az olasz sajtó egyöntetűen a németek mellé állt. Az olasz közvéleményt és vele a hivatalos álláspontot az a két cikk jellemzi, amely először a milánói Popolo d'Itáliában, majd valamennyi olaszországi napilapban vezetőhelyen jelent meg. Nemcsak a dühösen tiltakozó franciák, de az egész világ sajtója magát Mussolinit tartja a cikkek írójának. A magyar lapok közül a Debreceni Ujság az első, mely teljes terjedelmében közli olvasóival a cikkeket. Az elsőt vasárnapi számunkban hoztuk, a második itt következik.

A jóvátételek láncja a következő szemekből áll: Németország tartozik minden volt ellenségének, a Spaban megállapított százalék szerinti arányban; Olasz- és Franciaország tartozik Angolországnak; Olasz-, Francia-, és Angolországnak tartozik az Egyesült Államoknak. Mellőzzük el a kisebb államokat és a volt ellenséges országok másik szektorát, akik nem fizettek és nem fognak fizetni, mert egyszerűen a földön hevernek. Tehát csak egyetlen állam van, amely senkinek sem tartozik semmivel és hitelezője mindenkinek: az Amerikai Unió. Ez a helyzet nem bonvolítja, hanem egyszerűsíti a kérdést. Hogy előbb vagy utóbb el kell érkeznie a német jóvátétel törlésének, az innár átment a világ köztudatába. Csak a sorrendre vonatkozólag tettek fel kérdéseket egyesek: „a német jóvátétel törlése előtt... azt mondták — Angolországnak és az Egyesült Államoknak le kell mondaniuk az általuk engedélyezett hitelekrol; vagy pedig előbb törölik a jóvátételt és azután

Dréhr Imre mentelmi jogának felfüggesztése miatt kilépett az egységspártból

A volt államtitkár feljelentést tett az ügyészségen a népjóléti minisztériumban történt szabálytalanságok ügyében — Levélben kérte a miniszterelnöktől, hogy oldja fel a hivatali titoktartás kötelezettsége alól

Budapest, január 18.
Dréhr Imre volt népjóléti államtitkár, akinek mentelmi jogát a képviselőház legutóbb tartott ülésében felfüggesztették, levelet intézett Pesthy Pál, az egységspárt elnökéhez, amelyben bejelentette a pártból való kilépését, miután a képviselői mentelmi jogát pártkérdéssé tették. Ezzel egyidejűleg bűnvádi feljelentést tett és a bűnvádi eljárás megindítását kérte a népjóléti minisztérium ügyeiben.
Dréhr Imre a budapesti ügyészséghez intézett feljelentésében többek

között a következőket írja:
Az idecsatolt fegyelmi bírósági ítéletekben, továbbá a képviselőház folyó évi január hó 15-én tartott ülésében, az ugyancsak idecsatolt beszédkiadvatok tanúsága szerint, ezen kívül az ide mellékelt hírlap-példányok közleményei szerint a m. kir. Népjóléti és Munkügyi minisztériumban hosszabb időn át sorozatos büncselekmények követték el.
A híresztelések nyomán az én nevemet is többben belekeverték a szomorú hírességre vergődött ügybe. Mint országgyűlési képviselő min-

dent elkövettem, hogy a népjóléti és munkügyi minisztérium egész ügykezelése s minden, amit felpanaszoltak, parlamenti bíróság elé kerüljön, hogy ott a nyilvánosság erejével derítettessék világossá minden részletkérdésre: ez azonban teljesedésbe nem mehetett.
E kívánságom megkülsítésé folytán egy pillanatig sem akarok várni, mert az a nézetem, hogy meg kell indulni a megtorló törvényes lépéseknél.
A képviselőházban, az ujságokban, a fegyelmi ítéletekben az jutott kife-

az Unió és Anglia el fogja engedni követeléseit. Mindennek vége. A sorrendi kérdés nincs többé. A német kormány hivatalosan követel után futára adja a világnak, hogy Németország nem fizethet sem ma, sem holnap, sem azután. Uj témmel állunk szemben. Több mint tíz befejezett témmel. Mint ilyen, visszavonhatatlan, mert nem tételezhető fel, hogy Németország nem mérlegelte volna előre cselekedete összes következményeit. Angolország, miniszterelnökén át a maga részéről közölte, hogy nem idegenkedik gyökeres megoldásoktól. Franciaország az Egyesült Államok még kifejezésre nem juttatott magatartásában okot talál a határozatlanságra. A megoldás kulcsa tehát az Unió kezében van. Mit tevéünk? Hatalmi rendszabályokkal kényszerítsük Németországot a fizetésre? És milyen rendszabályokkal? Milyen eredményei? A Ruhr-megszállások ideje elmúlt. De elfogadva, istenverte feltevésből, ilyen beavatkozást, amelyben Olaszország semmiesetre, semmiféle módon sem venne részt, mi történe Locarnoval és ami még több, mi lenne a Nemzetek Szövetségének a sorsa?
Most csak egy mód van, kiszabadulni a mozdulatlanságnak ebből az állapotából, amely annyi pusztulást okoz a világnak: az európai államok között meg kell kezdeni a kölcsönös adós és hitelező helyzeteknek a megszüntetését. Ez első lépés után az európai adósok egységes frontjának Amerikához kell fordulnia. A maguk követeléseiről lemondva, az európai adósok nyugodt lelkiismerettel kérhetnék az Egyesült Államok kormányától adósságuk elengedését. Azt gondolhatók, hogy az Uniónak lenne bátorsága az adósságok megfizetését kívánni azoktól az európai államoktól, melyek egyenlően engedelményt tettek Németországnak? Azt

hiszték, hogy az Egyesült Államok kényszeríték az európai országokat annak a circulus vitiosus-nak az útra, összehangolására, amit a Lausanne-i konferenciának végre szét kell zúznia? Ime a nyugtalanító kérdőjel. De egész Európa végre öntudatos akarata előtt, amely az adósságok kölcsönös elengedésén át bizonyítaná, hogy szakít a győzők és legyőzöttek közötti különbségtévesztéssel és ebből kifolyólag új, tovább szelésebb és mélysegebb egyetértésre alkalmas kedvező légkört teremtett, az Uniónak bizonyára nem volna bátorsága a követelődzésre. Nemcsak erkölcsi okokból; jóllehet ezeknek is megvan a maguk befolyása az amerikai lélekre. Tévedés azt hiúni, hogy az amerikaiak érzéketlenek az ilyen természetű sugallatok iránt: van öbennük eszményiség és önzetlenség, aminek hatalmas és gyakorlati megnyilvánulása a világ minden országában megtalálható. Ők visszautasítanak azt, hogy az emberiség történelmében úgy tűnjének ki, mint a háború egyetlen, nem tágitó, százas nyereszkezői: egyikük sem szeretné, ha ahhoz a Shylokhoz hasonlíthatnák, aki adósa testéből huszafatokat követelt. Mi ugy gondoljuk, hogy Amerikában egy óriási eszmeharc végződne, hogy elseperné azokat az ellenkezéseket, akik még hisznek — nem mondjuk az erkölcsöségében —, de a hasznosságában ennek a helyzetnek. Ezek mellett az erkölcsi okok mellett vannak nem kevésbé elhatározó hatású anyagi természetű indokok, amik arra buzdítják az amerikaiakat, hogy ők is zárják le a vér számvitelét. Emlékezhettek mi történt a múlt év júliusában a Hoover-moratórium következtében. Csak egy évről volt szó, mégis a lelkek óriási megkönnyebbedését idézte elő a föld minden zugában. Az emberek egy pillanatra visszanyerték kedvüket és bátorságukat és az

újrakezdésnek szembeálló jelei mutatkoztak, mielőtt nem sokkal azután minden kialudt volna bőséges vízszarai alatt azoknak a félénk eljárás artístáknak, amik a francia jogászok, államuk pénzügyi tanácsadói. Nos, ha egyévi moratórium lelket tudott önteni a világra, hogy lehet kételkedni a fellendülésben, ha az utat egyszersmindkorra mentesítjük ettől az akadálytól, talán a legnagyobbtól, amely ma lenyűgözi a népeket és gyászos következményeit szinte egész századunkra kivetíti? Az Egyesült Államoknak maguknak is érdekükben áll e lemondó gesztus megtétele, amely végeredményben az ő javukra szolgál. Nemcsak nem vesztenek semmit, de más uton megszerzik mindazt, amit forma szerint törölnék.
Az első lépést azonban Európának kell megtennie. Nem lehet követelni, hogy az Egyesült Államoktól induljon ki a kezdeményezés: Európán a sor, hogy befejezett tényekkel álljon elő, amit azok el fognak fogadni, már azért is, mert nem tehetnének semmit sem, mint ahogy az európai hitelezők is kénytelenek elfogadni Németország fizetéseképtelensége bejelentésének „befejezett tényét”. Elképzelhető, hogy az amerikaiak gazdasági vagy pénzügyi rendszabályokhoz folyamodnának? Nem. A világ gazdasági élete kölcsönös érdekekben nyugszik; aki a földgömb bármely részén megsebezni próbálja, saját magát éjt sebet; a vámvédelem viszont-védelmet idéz elő: az összeomló valuta közvetlen romlással fenyegeti a többi valutákat a legközelebiektől a legtávolabb esőkig. A világnak szüksége van Amerikára, de az Egyesült Államok is rá vannak utalva, jobban mint valaha. Európára és a világra.
Az Atlanti Óceán két partja között a valóság nagy harangja fére-
verve szól.

A lap ára 10 fillér

vezésre, hogy a népjóléti és munkaügyi minisztériumban sikkasztások, hűtlen kezelések, hivatali hatalommal való visszaélések, közokirathamisítások követték el.

A királyi ügyészség hatáskörébe tartozik, hogy ezek miatt a bűnvádi eljárás megindíttassék.

Az idecsatolt iratok alapján tehát: bűnvádi feljelentést teszek mindazok

A volt államtitkár levele a miniszterelnökhöz, amelyben nem ismeri el a fegyelmi hatóság illetékességét

Ezenkívül Dréhr levelet írt a miniszterelnökhöz is.

A levél így szól: Nagyméltóságú miniszterelnök ur! Kegyelmes uram!

A népjóléti és munkaügyi m. kir. minisztérium közismert és a nyilvánosságot a legnagyobb mértékben foglalkoztató ügye igénytelen személyemet hónapok óta alaptalanul a legkíméletlenebb meghurcolásnak teszi ki. Igazságom tudatában felemelt fővel viseltem a közéleti embert érthető legnagyobb szenvedést, az alaptalan gyanúsítást, mert az volt a meggyőződésem, hogy az általam követeit legnagyobb nyilvánosság, a parlamenti bizottság előtt szerezhettek magamnak méltó és megfelelő elégtételt.

A képviselőház többsége a Ház legutolsó ülésén nem igazolta ezt a meggyőződésem és nem teljesítette ezt a kívánságomat: parlamenti bizottság helyett fegyelmi eljárás alá utalta az ügyet.

Nem ismerem olyan törvényes meghatározott fegyelmi bíróságot, melynek joga lenne az én politikai államtitkári működésem felett fegyelmi uton bíraskodni, ezért már eleve kijelentem, hogy én illetéktelen fegyelmi hatóság meghagyásainak eleget nem teszek. Ezt a több ízben hangszorozott álláspontomat ma is fenntartom.

A képviselőház legutóbbi ülésén azonban más is történt. Nyilvánosságra jutottak — részben okiratok ismertetésével, részben a képviselői szavahihetőség tekintélyével felruházott — olyan tények, amelyek a népjóléti és munkaügyi minisztérium ügyét kiemelik a politikai viták és egy fegyelmi ügy korlátozott területeinek kereteiből és parancsoló szükségként követelik az állam büntető naptalmának késedelem nélkül való beavatkozását.

ellen, akik a fegyelmi ítéletekben és a parlamenti felszólalásokban, mint bűncselekmények tettesei, vagy részesei megjelöltek, de kérem a nyomozás kiterjesztését mindazokra, akik a megejtendő kihallgatások és beszerzendő bizonyító adatok folytán bűnvádi felelőssége megállapíthatónak mutatkozik.

Azért, hogy mindenki tisztán lásson és mindenki megláthassa, hogyha vannak bűnösök, kik azok, becsületes oltalmazására megindítom a minden polgárt megillető bűnvádi feljelentés megtételével azt a büntető eljárást, mely ezt az ügyet a független királyi bíróság elé juttatja.

„Önként állok a bíró elé”

Ebből az következik, hogy én önként állok a bíró elé és első akarok lenni abban a felderítő munkában, mely véget vett sugdolózásoknak, politikai cselszövényeknek és lelkiismeretlen meghurcoltatásnak, de egyben azt is eredményezi, hogyha van bűn, az titokban ne maradjon.

Hogy pedig mindent elmondhassak, ami erre az ügyre tartozik és személyekre való tekintet nélkül nyilatkozhassam, szükséges, hogy a hivatali titoktartás alól felmentést kapjak, amit ezennel tisztelettel kérek.

Mint törvényt tisztelő ember, meg vagyok győződve, hogy Nagyméltóságú ideiglenes népjóléti és munkaügyi miniszteri hatáskörében ezt a kéresemet haladéktalanul teljesíteni fogja.

Fogadja Nagyméltóságú legmélyebb tiszteletem nyilvánítását. — Dr. Dréhr Imre s. k. volt m. kir. népjóléti és munkaügyi államtitkár, országgyűlési képviselő.

Bűnvádi eljárás egy hadirokkant ellen a népjóléti minisztérium megrágalmazása miatt

A népjóléti minisztériumi szabálytalanságok ügye egyébként februárban már Dréhr Imre feljelentésétől függetlenül is a bíróság elé kerül. Az erre vonatkozó eljárást vitéz Gömbös Gyula honvédelmi miniszter indította meg. A miniszter ugyanis pár héttel ezelőtt levelet kapott egy hőmezővársárhelyi hadirokkanttól, amelyben a rokkant elpanaszolja súlyos helyzetét és rámutat arra, hogy a népjóléti minisztériumban sorozatos visszaélésekkel megkárosították a rokkantakat. A honvédelmi miniszter — tekintettel a rokkant súlyos vádjaira — a levelet áttette a népjóléti minisztériumhoz, amely hatóság előtti megrágalmazás miatt feljelentette a hőmezővársárhelyi hadirokkantot.

A budapesti büntetőtörvényszék Tőrekyné tanácsa február 10-ére tüzte ki ebben az ügyben a főtárgyalást.

Ólomot, mosott rongyot vesz

lapunk kiadóhivatala, József kir. herceg-utca 16.

Tizennégy évvel ezelőtt kapott orosz puska-golyótól most halt meg egy téglási gazdálkodó

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)

Különös hirtelen haláleset történt a múlt nap Téglás községben. Nagy József negyvennégy éves gazdálkodó hazafelé menet az esti órákban elvesztette az eszméletét és összeesett az utcán. Az ismerősei akadták rá, akik felemelték és lakására szállították a tehetetlen és eszméletlen embert, aki azonban a lakásán pár perc múlva meghalt. Amikor az orvos megérkezett, már csak a beállott halált konstatálhatta. A különös halálesetről értesítették a csendőrséget is, amely kötelességszerűen megindította a nyomozást abban az irányban, hogy nem bűntény forog-e fenn. A debreceni királyi ügyészség részéről a vizsgálóbíró és a törvényszéki orvosszakértő szállottak ki a helyszínre. Megállapították, hogy Nagy József nem bűntény áldozata lett, hanem egy orosz puska-golyó, amely közel tizennégy esztendő múlva elfordult a fejében, összeroncsolta az agyvelejét és ez okozta a hirtelen halált. Minthogy a nyomozás adatai minden tekintetben valóknak bizonyultak, a királyi ügyészség a temetési engedélyt megadta.

A városi tisztiforvosok mellékfoglalkozásának ügye

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)

Ismeretes, hogy a városi közgyűlés határozatot hozott, amellyel megtiltotta a tisztiforvosoknak, hogy bármiféle mellékfoglalkozást üzzenek. A közgyűlésnek ezt a határozatát dr. Láng Sándor tisztiforvos, egészségügyi főtanácsos most megfelelőbezte.

A tisztiforvos álláspontja szerint a szabályrendeletben semmiféle rendelkezés nincs, amelynek alapján a tisztiforvost arra lehetne kötelezni, hogy mellékfoglalkozásáról — ha ilyen van — lemondjon. A felelőbíró a város vezetősége felterjesztette a belügyminisztériumhoz.

Nem kapnak kedvezményes vasuti jegyet a megyei bizottsági tagok

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)

L. Szabó Imre hajduböszörményi törvényhatósági bizottsági tag indítványára Hajdú vármegye közgyűlése feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez és kérte, hogy vármegyei közgyűlések alkalmával a vidéki törvényhatósági bizottsági tagok részére adjon kedvezményes vasuti jegyet.

A kereskedelmi miniszter most válaszolt a felíratra és közölte, hogy a kérelmet nem teljesítheti, mert a Magyar Államvasutak is olyan nehéz helyzetben vannak és így nem adhatnak kedvezményes jegyeket.

Nyomában van a rendőrség egy tolvajbandának

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)

Nemrégiben beszámoltunk arról, hogy egyetlenegy napon három-négy betöréses lopás is történt Debrecenben és az ismeretlen tolvaj, vagy tolvajok nagyobb értékű ékszereket, ezüstműveket és ruházati cikkeket vittek magukkal. A rendőrségen széleskörű nyomozás indult meg a tolvajok kézrekerítésére s most már a nyomozásnak meg is van az első érdemi eredménye. Megállapították, hogy a tolvajok az egyik nagyértékű aranyékszert egy kisebb ékszerkereskedőnek eladták, de törtarany formájában, hogy gyanút ne keltsenek maguk ellen. A rendőrség már nyomában van a tolvajbandának, s valószínű, hogy egy-két nap alatt az egész bűnszövetkezetet sikerül leleplezni.

Tiltott szerencsejátékkal száz pengőt csaltak ki egy gazdálkodótól

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)

Molnár József balmazújvárosi gazdálkodó vasárnap bejött a debreceni nagyvásárba és miután alaposan körülnézett a vásárban, elment egy ivóba, ahol több ismeretlen férfival találkozott. Ezek közül többen azt mondották neki, hogy játszanak ugynevezett „lemezzjátékot”, amelyen igen sokat lehet nyerni. A gazdálkodó végül is ráállt és megkezdődött a játék, amelynek vizont az lett a vége, hogy Molnár Józseftől a szélhámos kártyások közel száz pengőt harácsolnak el.

Molnár feljelentést tett ellenük a rendőrségen, de egyiknek a nevét sem tudta. A nyomozás megindult és már másnap sikerült elfogni egy Tar István nevű egyént, akiben Molnár felismerte az egyik embert, aki biztatgatta a játékra. Tar ellen tiltott szerencsejáték címén indult meg az eljárás, míg büntársait nyomozzák.

Ötmillió dollár egy elfogott szovjetkémnél

Bukarest, január 18.

A konstanzi szovjetkémkedés ügyében tovább folyik a vizsgálat. A Philomela görög hajót, amelynek parancsnokát letartóztatták, az oia hatóságok visszatartották a konstanzi kikötőben és szigorú őrizet alá vették. A rendőrség összesen 16 embert tartóztatott le, akiket Bukarestbe szállítottak. A letartóztatottak valamennyien az odesszai kikötőben szálltak hajóra hamis igazoló okmányokkal, amelyekkel az igazolták, hogy nem Odesszában szálltak hajóra és így nyugodtan jártak keltek Romániában. A letartóztatotaknál nagyarányú titkos levelezést, ötmillió dollár készpénzt és nagymennyiségű robbanóanyagot találtak.

Bikszádi gyógyforrásvíz

gyomor és bélhuzam, epe- és húgyhólyag, valamint a légzőszervek hurutos megbetegedései ellen a legjobb

KITUNÓ BORVIZ!
Használat előtt kérdezze meg szakorvosát. — Eredeti töltésnél a palack dugójának mindkét végén „BIKSZÁDI VIZ” bélyegző beégetése olvasható!
KAPHATÓ MINDEN JOBB FÜSZERÜZLETBEN.

NAGYSZALLODA

„IMPERIAL”

GRAND HOTEL

Budapest, VII., Rákóczi-ut 90.

●

1 perc a Keleti pályaudvartól.

●

Legmodernabb berendezést elsőrangú családi szálloda. 152 szoba meleg-meleg folyóvízzel, központi fűtés, telefonnal, elsőrendű olcsó étteremmel.

Alap igazolt előfizetői 20 százalékos kedvezményben részesülnek

Polyklinikát létesített Debrecenben dr. Kovács Ferenc egyetemi tanár

Ingyenes helyszíni segélynyújtás
a szülő anyáknak

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)

A debreceni szülészeti klinika nemrégiben mozgalmat indított meg, amelynek eredményeképpen sikerült megvalósítani egy régen nélkülözött és rendkívül nagyjelentőségű szociálhigiéniai és humanisztikus intézményt — a polyklinikát. Ez az intézmény már meg is kezdte a működését és a szegénysorsu szülőanyáknak minden bizonnyal áldásos segítséget fog nyújtani olyan esetekben, melyekben eddig nem lehetett segíteni.

Eddig ugyanis az volt a helyzet, hogy súlyosabb szülészeti eseteknél, a magánorvost megfizetni nem tudó anyák, vagy a városi tisztí orvost, vagy pedig a kerületi pénztári orvost hívták. Számtalanszor előfordult azonban, hogy ha a kerületi orvosok bármily igyekezettel siettek is a helyszínre és legjobb tudásuk szerint igyekeztek is beavatkozni, a technikai felszerelések, esetleg a segédzsemyzet hiánya miatt nem tudták a helyszínen megfelelő műtétet végezni az élet-halál között vívódó anyán. Ilyen esetekben szükségessé vált a betegnek a szülészeti klinikára való beszállítása. Természetes azonban, hogy vannak olyan súlyos esetek is, melyekben a szállítás által rosszabbodik a beteg állapota, vagy a beteg nagy távolságból való szállítása közben az anya meghal. Általában igen sok esetben az elszállítás egyenesen ártalmára van a betegnek. A szülészeti klinikán nap-nap után látják, hogy e nehézségek miatt egy-egy anya egészségével vagy esetleg az életével fizet rá a szülésre.

A polyklinika megszervezése

Ezek a szempontok vezették a szülészeti klinikát és elsősorban annak nagy tudású, kiváló professzorát, dr. Kovács Ferenc egyetemi tanárt, amikor mozgalmat kezdett a polyklinika megszervezésére és célul tűzte ki maga elé, hogy ilyen esetekben, mikor azonnali orvosi beavatkozásra, műtetre van szükség, az orvosi segélyt egyenesen a helyszínre viszi a szülő anyáknak. Debrecen város nagy megértéssel és dícséretre méltó áldozatkészséggel méltányolta dr. Kovács Ferenc nemes törekvéseit. Dr. Láng Sándor tisztí főorvos, egészségügyi főtanácsos előterjesztésére dr. Vásáry István polgármester 500 pengőt utalt ki a városi polyklinikai szolgálat fuvarköltségeire s ezzel lehetővé vált, hogy

a nagyjelentőségű intézmény megkezdje működését.

Díjtalan szülészeti szolgálat

A debreceni szülésznek már meg is kapták a hivatalos értesítést, amely szerint a debreceni egyetem női klinikája januártól kezdődően díjtalan városi szülészeti szolgálatot létesített. Az intézmény feadata szegény, magánorvost igénybevenni nem tudó szülőknél, abortusoknál beavatkozni olyan esetekben, mikor azoknál bármilyen rendellenesség, szövődmény lép fel, vagy olyan rendellenességre van kilátás, hogy a beteg intézetbe való szállítása veszélyes és így sürgős, a helyszínen végrehajtandó beavatkozásra, szakorvosi tanácsra van szükség, vagy pedig az anya családi viszonyai akadályozzák a beszállítást. Ilyen esetekben a szülészeti klinika egy tanársegédet megfelelő segédekkel és teljes felszereléssel küld a szakorvosi segélyre szorulókhöz.

A szülésznek utasítást kapnak arra nézve is, hogy ezekben az esetekben a klinika segítségét vegyék igénybe.

Az igénybevétel módja igen egyszerű. A szülészeti esethez (veteléshez, vérzéshez) kihívott szülészről vagy személyesen telefonál a klinikára s az ügyeletes orvosnak pontosan bemondja a címet, ahová menni kell s egyben közli az eset minőségét is, vagy ha nem tudja magára hagyni a beteget, annak valamelyik hozzátartozója révén értesíti a szülészeti klinikát, amelynek telefonszáma 21—21. Ha a beteg a kiszállítás költségeit nem tudja fizetni, úgy azt a klinika a város által e célra kiutalt összegéből fedezi.

Dr. Kovács Ferenc egyetemi tanár nyilatkozata a polyklinika céljáról

A Debreceni Ujság—Hajdúföld munkatársának a polyklinika működéséről alkalma volt beszélgetést folytatni dr. Kovács Ferenc egyetemi tanárral, aki nagy melegséggel emlékezett meg Debrecen város példamutató áldozatkészségéről és a polgármester megértő támogatásáról. Nyomatékosan hangsúlyozta azonban, hogy a városi szülészeti szolgálat megkezdése nem óhajtja érinteni a magánorvosok tevékenységét és csakis olyan esetekre szorítkozik, melyekben a beteg amugy sem vehetné igénybe a magánorvos működését. Azoknál a szülőknél, akik a magánorvos közreműködését meg tudják fizetni,

a klinika egyszerűen megtagadja az orvosi segélyt, mert nem akarja a nehéz helyzetben levő magánorvosok érdekeit sérteni.

Végül annak a reményének adott kifejezést, hogy a további időkre is sikerül biztosítani a fuvarköltségekre szükséges összegeket és így egy pillanatra sem fog fennakadást szenvedni a polyklinikai szolgálat.

Debrecen város közönsége hálaival és szeretettel fogadja a szülészeti női klinika és ennek ki-

váló vezetője nagyjelentőségű kezdeményezését, annál is inkább, mivel a klinika vezetői, orvosai nemcsak nemes emberi érzéssel példát mutattak arra is, hogy a nehéz napokban mint lehet nagyobb anyagi lehetőségek nélkül is összehozni egy olyan intézményt, amely talán sok száz és száz magyar életet fog megmenteni, s amelynek működését anyák áldása és a társadalom szerető becsülése fog kísérni mindenkor.

Verzár Frigyes a bási egyetemen megtalálta Hatvani professzor doktori értekezését

A legendás híri kollégiumi tanár Bernoulli Dánielnek,
a világhíres fizikus-feltalálónak volt a tanítványa

A debreceni Tisza István Tudományegyetem kiváló orvos-biológusa, dr. Verzár Frigyes már több, mint egy éve a bási egyetemen is tanár és üres óráiban nagy szeretettel foglalkozik a bási vonatkozású magyar kapcsolatok kiderítésén. Tudvalevő, hogy az elmúlt századok folyamán igen sok magyar diák tanult a bási egyetemen, de ezenkívül még a történelmi emlékek egész sorozata tesz bizonyosságot a bási összeköttetésekről.

Verzár professzor a szakfolyóiratok hasábjain több értekezésben számol be ezekről a kapcsolatokról. Nekünk, debrecenieknek legérdekesebb az a felfedezés, amellyel Hatvani professzor bási diákveit világitja meg pontos adatok alapján.

A híres Bernoulli tanítványa

A legtöbb magyar orvostanhallgató — írja Verzár Frigyes — 1746. és 1760. között látogatta Bást. Abban az időben a híres Bernoulli Dániel tanította az anatómiát. A Bernoulliak híres nemzetsége három generáción át tanított a bási egyetemen. Közülük Johann I. Bernoullinak fontos élettani felfedezéseket köszönhetünk. Az ő fia volt Dániel Bernoulli (1700—1782.), aki sok fizikai dolgozat írója. Különösen fontosak hydrodinamiai felfedezései, de ő alkotta meg pl. a patkómágnest is. Azonkívül nagyon sok orvosi munkát is írt. Egyik főpropagálója volt a Jenner-féle védőoltásnak. Tulajdonképen az anatómia tanára volt, de mindig szívesen foglalkozott fizikával és állítólag egyszer a város tanácsára is írt, hogy ne hanyagolja el az anatómiát, ami ellen azután nagyon tiltakozott.

**Ollót, borotvát,
hajnyírógépet
szakszerűen élesít
FRICK m. közsörős,
Plac-u. 1. Nagytemplom mellett**

Verzár professzor mint érdekességet említi meg, hogy a Bernoulliak nemzetsége ma is professzorkodik a bási egyetemen. A kémia jelenlegi tanárát August Bernoullinak hívják.

Stephanus Hathvani Losonciensis

Dániel Bernoulli volt az egyetem dékánja, amikor „Stephanus Hathvani, Hungarus Losonciensis” 1746. május 13-án mint studiosus beiratkozott s a szokásos beiratási díjat (11 M. 36) befizette. Neve csak 1746. november 30-án jelenik meg az orvosi anyakönyvben eképen: „Stephanus de Hathvani Nobilis Hungarus Losonciensis”.

1748. április 2-án Stephanus Hathvani König Emmanuel VI. dékánja alatt iratkozott be, ezáltal azonban candidatusnak.

Ez a Hatvani lett — folytatja Verzár — a „Tudós Professzor Hatvani” a debreceni kollégiumban, akinek a neve ma is ott él a magyar nép ajkán, akinek az *ördöggel való cimborálás azokból a fizikai kísérletekből származik, amelyeket Bernoullinál tanult*. Az elektromos gépet úgy látzik Bástból hozta magával. — Debrecenben az a monda járta, hogy a baseliak ott is akarták tartani, ennek a nyomát azonban sehol sem találom meg az orvosi matrikulában, amelyet egyébként nagyon pontosan vezetnek.

A Tudós Professzor Hatvani tehát a ma is meglévő intézetbe járt, a Petersplatzon az Arm-burst-Schützenhausba, a mai közegészségtani intézetbe és itt szerzte fizikai és orvosi ismereteit Dániel Bernoullinál.

A megtalált disszertáció

Verzár professzor hosszas kutatás után megtalálta Hatvani doktori disszertációját, amiből kétséget kizáróan meg lehet állapítani, hogy doktori grádusát mégis Bástól szerezte meg.

„Erzsébet Királyné Szálló”

Budapest, IV., Egyetemutca 5. szám
(A BELVÁROS KÖZPONTJÁBAN.)

60 éve a fővárosi uri közepostály találkozó helye. Száz modern kényelmes szoba. Az étterem és kávéházban cigányzene. Az Erzsébet-pince a főváros legszebb sörözője. Egy pincér-rendszer.

LESZÁLLÍTOTT ARÁK:

SZABÓ IMRE tulajdonos.

selben szerezte. Ez a disszertáció 12 oldalas és címe:

Dissertatio inauguralis
physico-medica
de
Aestimatione morborum
Ex Facie
Stephanus Hathvani
V. D. M. N. Hungarus
A. D. IX. APR. MDCCXLVIII.
H. L. Q. S.
Basiliae, Typis Vidavae
Joan Christ.

A belső lapon pedig a következő ajánlás van.

Viro Spectabili per illustri
ac generoso D. Martino
Domokos
Liberae regiae que civitatis
Debrecen consuli
gravissimo consultissimo
nec non
amplissimo eiusdem urbis
Senatui
toti denique
communitati
prudenter honoratissi-
mae.

Egyéb debreceni érdekességek

Verzár Frigyes kutatásai ma sok debreceni érdekességet tartalmaznak. Így 1759-ben Josephus Csapó Juarino-Hungaris iratkozott be a baseli egyetemre Stehelinó dékánhoz. Ez a nagyszombati Csapó József lett később a nagyhirű debreceni főorvos és az első magyar gyermekgyógyász irója. Disszertációja 1759. augusztus 7-ről való. Címe: „De febre hungarica”.

Debrecenből a XVIII. század közepe táján iratkoztak be legtöbben.

1758-ról külön fel van jegyezve, hogy „Debrecinensis”. Pl. „1756. 29. Martius Stephanus Molnar Civis Debrecinus”. Érdekesebb nevek ebből: az időből: 1746. nov. 6. „Georgius Huszti”. 1767. jan. 10. „Johannes Szombati”. 1719. nov. 12. „Emericus Pariz Papi Transylvano Hungarus”. 1732. aug. 8. „Georgius Marothi Debrecino Hungarus”, aki később a matematika nyelvét reformálta meg és a kollégium legnagyobb nevű tanára lett.

Verzár Frigyes professzor, akit a „Debreceni Ujság—Hajduföld” munkatársának legutóbbi hosszabb beszélgetést volt alkalma folytatni, kijelentette, hogy a baseli egyetem matrikuláiban, történelmi feljegyzéseiben, levéltárában a disszertációs gyűjteményben levő összes magyar vonatkozású adatokat feldolgozza és közrebocsájtja.

Lakása ? kiadó

egyszer kell csupán a
napilapban meghirdetni
10 szó 50 fillér, hirdetés
feladási helye: F. ssuth
utca 3.

LÉLEKMENTÉS AZ OLAJÜTŐBEN Akikkel senki sem törődött és akik az Isten háta megett éltek . . .

Új életet fakaszt a szeretet munkája

(A Debreceni Ujság tudósítójától)
Egy heti hajszá és robot után: szombat este, otthon vár a KIE titkár üzenete: vasárnap délelőtt kilenc órakor menjünk ki az Olajútóba és nézzük meg az ott folyó munkát. Amikor az üzenetet átolvasom, kereszttől fut rajtam valami felfrissítő érzés: az eszme ereje, amely a leghatalmasabb életerő.

Az eszme ereje, amely új hőskort igéz, ebbe a gyáva és tehetetlen korba, amikor a szociális nyomorúság elhagyatottságában felkeresi a társadalmi és emberi közösségből kiesett embereket, hogy felemelje őket az emberi színvonalra.

Különböző szempontok

Vasárnap reggel csillogó téli napfényben indulunk az utnak. A vezetőm elbeszéli, hogy egészen romantikusan kezdődött meg az a munka, amit majd látni fogunk.

Ugy történt ugyanis, hogy a KIE fotó csoportja kirándulást tervezett 1930. szeptemberében az Olajútóba. A művész szemének tetszettek a földbesüllyedt, sárból rakott, nádfedeles kőmennyű, egymásmellé szorított kunyhók, hepe-hupás, kerékvasas utcák és ide mentek ki fényképezni.

Fényképezés közben két fiatalember beszédbe elegyedett a fényképezők köré sereglett gyerekekkel, akik minden cél és felügyelet nélkül máskáltak az utcákon és ekkor elhatározták, hogy szabadidejükben kijönnek ide, összeszedik ezeket a gyerekeket és megtanítják őket mindenne, amit eddig nem kaptak meg az élettől.

Negyvenketten a kis szobában

Az elgondolásból tett lett és azóta minden vasárnap negyvenötven gyerekek ragaszkodó szeretettel várja a „Lajos bácsi”-t meg az „Imre bácsi”-t.

Legutóbb már házat is béreltek, havi tíz pengőért és január elseje óta itt folyik a vasárnapi munka. Nem nagy hely az igaz! Az előszobája másfél méter széles, négy méter hosszú és két méter magas, a szobája pedig három méter, szélességben és hosszúságban egyaránt, magassága szintén két méter. De sok fő ember megfér ezen a kis helyen.

Vasárnap délelőtt, amikor kiérünk, éppen harminchét gyerek énekel a 3x3 méteres szobában, összesen pedig negyvenketten vagyunk.

E gyerekekért valaki te elős

Harminchét csillogó szemű gyerek sorsa lesz világos ezekben a percekben, amikor gügyögő szavukat halljuk, lassan bátorodó pillantásukat leifogjuk. Ezekre a gyerekekre nem vigyázott lelki csász. Ezeknek a gyerekeknek „nem volt gyermekszobájuk, hol mese-forrást rejtenek a zsáruk, lakásuk volt egy rossz szagu, muszály-lyuk, hol több család csókölt, örült, aludt, vagy ölben nőttek s rájuk tört az ősz. — Nem tudnak semmit ők a Bibliáról. — Rothasztó testi-lelki rossz koszkából nem hámozta ki senki kincsüket s zenghet a jószág száz angyal-torokból, fűjük az ég szavára már süket szívük

gennyes, szemük nézése bösz. E gyerekekért valaki felelős”.

Mi mindent tanultak meg a gyerekek ?

Kérdést intéztünk a gyermekekhez, hogy mit tanultak? Harminchét csacska gyerekszáj harsogja a választ: „azt, hogy a jó gyermek, csendes, rendes, engedelmes”. Azután bibliai történeteket mondanak fel, majd éneket énekelnek és dalokat dalolnak.

Két kedves jelenet szó szerint ide kíváncsokozik:

— Egyik selypen beszélő gyerek áll fej beszélni, mire egyesek nevetni kezdenek.

— Ne nevéssétek ki — mondja a ttnitő — tanultak mkr, hogy mit kell csinálnunk?

— Meg kell tanítani beszélni — mondják az értelmesebbek.

(A történet magyarázatául szolgál, hogy a selyp gyerekek az ősszel még nem álltak szóba, ma pedig már mindegyik segíteni szeretne rajta.)
Meggördi a vezető:

— Mondjátok meg, miért jártok ide?

— Mert itt nem kell dolgozni — köitnyantja ki az egyik őszinte gyerekek.

Nagy a megrökönyödés és a gyerekek egy részének eszébe jut, hogy azt tanulták: dolgozni kell és dolgozni jó. Jézus is segített az édesapjának.

És a gyerekek áhitattal halogatják, amikor a vezető elmagyarázza, hogy a dolog elől nem szabad megszökni és csak akkor szabad idejönni, ha otthon minden dolgot elvégeztek.

A munka keretei

A fenti kép megmutatja ennek a munkának a jellegzetes vonásait. Most már csak a tények ismertetése van hátra, hogy egész lényegében lássuk ennek a lélekmentő munkának a kereteit. A két fiatalember munkájához két fiatal hölgy is csatlakozott és ma már négyen gondozzák az Olajútó népét. Vasárnap először van a gyerekek csoportjának, azután a lányok csoportjának és délután a felnőttek összejövetele. Most van alakulóban az ifjak csoportja.

Minden házat végiglátogattak és minden családot ismernek. A hölgyek meglátogatják a beteg és gyermekágyas asszonyokat, tanáccsal és utmutatással segítik őket.

Itt az Isten háta megett, ahol csak a szekta szokott magának fanatikus híveket toborozni, négy fiatal lélek áldozatos munkája az egyház, társadalom, város és haza számára haralássza az élet mélységeiben elvesztő lelkeket.

A költségvetés

Ma, amikor minden költségvetés zavarokkal küzd, az Olajútó misszionáriusai egyensúlyba tudják tartani a költségvetésüket. Még azt is elárulják, hogy milyen módon.

Egy hónapban szükségük van lakbérre, petróleumra és tüzelőre összesen 14 pengőre. Ezt önkéntes adományokból gyűjtik össze, de nem fogadnak el egy embertől többet, csak tíz fillért, de ezért a tíz fillért a város tulsó szélére is elmennek, ha kell háromszor is.

Száznegyven ember meg sem érzi a tíz fillér kiadást, a négy fiatal lélek meg az Olajútó félezerrel több lelkét ujitja meg abból a két kis szobából, amely világító toronyként fénylik a sötétségben.

Utóirat

Az egyik fiatalember ideiglenes munkás a postán, a másik kereskedősegéd, a két hölgy egyike az első fiatalember fiatal felesége, a másik a második fiatalember huga. Mind a négyen a KIE-ben tanulták meg azt a keresztyén álláspontot, hogy az az igazi keresztyén ember, aki nem megy el szóftanul a nyomor mellett, hanem a maga módján segítségére siet a szegény embernek.

Tudjuk, hogy az Olajútó megszűnetetésére meg van a városrendezési terv, csak nincs hozzá pénz. *Menynyivel nagyobb dolog az, amikor tízenny pengővel az Olajútó icéki nyomorát szünteti meg négy komoly felelősségű, keresztyén ember.*

Második utóirat

Emberi, társadalmi, egyházi, városi, állami és világ problémává vált a szegény ember élete. A nagyvárosok munkásnegyedei, a perifériák nyomortanyái, a telepek és faivak vályogházai elkeseredett, munkanélküli, vagy robotos munkában törődött emberek nyomorától fojtottak és szomorúak.

Szociálbiológiai forradalom lesz az anyagi erők hatásának a következménye, hirdeti Lenin eszméinek ropant serege, amely az osztályharc kegyetlen jelszavával folytatja fanatikus harcát. És az anyagi természetű szociális erők fejlődése azt mutatja, hogy tényleg errefelé halad a világ, mert minden új gép és a kapitalizmus minden újabb ténykedése növeli a munkanélküli, forradalmi hajlamu proletárok számát.

Ki van, aki szembe szállhat vele? Az, aki tudja, hogy a megátkozott anyag szociális erőinek a fejlődése nem hozhat nyugalmi állapotot ebbe a világba; az aki tudja, hogy az 1932. évvel ezelőtt végbement csoda megváltotta a megátkozott anyagot és a bukott lelket: a keresztyén ember.

A történelmi materializmuson fejlődő szociálizmus és kommunizmus egy félvszázad munkájával szemben a keresztyénség csak most kezd ráébredni arra, hogy olyan hatalmas erők birtokában van, amellyel harcra induló sereg győzni tud a nyomorral és pusztulással szemben is.

Kertész Dániel.

Ha
eladni
akar, vagy
lakása
kiadó,

csupán egyszer
hirdesse meg
lapunk

apró-
hirdetési

rovatában biztos
eredményre
vezet

Mikor a király is kölcsönből és előlegből élt

Megkésett interjú néhai, jó II. Lajos királlyal
Több, mint négyszáz éves aktualitások a mai gazdasági válság pergőtüzében

Tétele vagyunk gondtal, panasszal, siránkozással. Pénzkérdés, gazdasági válság, nehéz megélhetési viszonyok és mindig, mindig csak az a finálé:

— Persze, ezek a nehéz gazdasági viszonyok!

Szeretjük hirdetni, hogy ennyi gondtal még nem küzdött ember a megélhetésért, mint ma küzdünk szinte valahányszor, nagyon kevés ember kivételével. Pedig tulajdonképpen ebben az esetben is igaz, hogy semmi sincs új a nap alatt. Mindig volt baj, mindig volt gond és mindig volt bajokkal küzdő szegény ember. Itt van például néhai, jó, szegény II. Lajos király, akit idő nap előtt megöszített a gond és szomorúság borított a nélkülözés, holott több mint négyszáz esztendővel ez-élt külsőségekre nagy ur volt, hatalmas király, hiszen Magyarország és Csehország koronás uralkodója volt. És most, mikor lapozgatom életem történetét, látom, hogy küzdelmesebb volt az élete, mint egy ma élő szegény filiszternek. Nyakig uszott az adósságban, újabb adósságokkal toldozta régi adósságait és sokszor bizony — akármilyen nevetésesnek is hangzik — még a konyhapénz is hiányzott a kincstárból. Fizetéképtelenség, pénztelenség, sőt egyenesen csőd környékezte állandóan.

Egy király, aki kölcsönből tengette életét

Mig ugyanakkor az ország hatalmas urai könyökgig duskáltak abban az aranyban, melyre az árva király képét büszkén verték rá. Ezekről az uraktól kért kölcsönt, ezektől az uraktól kért halasztást a király, ki roskadozott a két ország koronája alatt. Az ő nevében verték az aranyakat, az ő képével díszítették, ő szedette be adók fejében és mégis neki jutott ezekből a guruló aranyakból a legkevesebb.

Szegény Lajos király, kit 20 éves korában megöszített fejének irak le, hát csoda, hogy megvénült? Körülötte kincseket érő ruhákban pompáznak és dulszkodnak az alattvalói közül a nagyok míg ő apró kölcsönből, előlegekből tengeti királyi életét. Thurzó, Zápolyák, Ujlákiak, Batthyányiak, Báthoriak, Perényiek a féllajbi zsebükből többet tudnak előkapni hirtelen, mint a magyarok királyja a királyi kincstárból.

Milyen gondok, milyen töprengések kísérhették el az élet útján ezt az árva királyt?

Mennyi megalázás, mennyi keserűség volt a társa ennek a magyar királynak, míg a Csele-pataokban elérte az áldó, megszabadító és megenyhítő végzet.

Interjú II. Lajos királlyal

És most menjünk vissza a több, mint négyszázéves múltba, hogy beszéljünk a mai ember szavával az egykori magyar királlyal.

Interjút csinálók a magyarok fiatal királyáról.

Elindulok és Buda-várába, hogy lássam a királyt és beszéljek vele. A Duna fölött büszkén hirdeti világverő Mátyás dicsőségét a királyi várpalota, melyben a napi gondokkal küzd Lajos, a magyarok királyja.

A várkapu előtt királyi katonák, hetyke ruhás darabontok és német

zsoldosok álldogálnak, míg egy csoport a kapu-bávány kövén kockát játszik. Gurul a kopott, piszkos kocka és éppen egy torzonborz pófajú zsoldos seprí zsebre a szerencse kegyéből a kopott forintokat.

Észre se vesznek, rám se néznek. Megállapítom, hogy jó Lajos király udvari katonái között nem otthonos a fegyelem. Megyek tovább a kockaköves várudvaron s a palota előcsarnokában apródokra találok; selyemruhás, kacskás ifjú legénykék egy ébenfa-asztalon könyökölnék körben és gurul előttük az elefántesoni kocka. Ezek is játszanak. Hangos, viháncoló, jókedvű társaság az ifjuság könnyelműségével és némi hetyke göggel öntelt arcukon.

Az egyik észrevesz és a többinek mondja:

— Nézzátok, valami deák-féle lábatlankodik itt!

A társaság felnevet, de nem sok figyelmet vetnek rám. Ellenben a megszólaló Perényi-ivadék — megismerem a mellén virító címerről az apródot — most rám kiált:

— Mit akarsz, jámbor deák?!

— Lajossal, a magyarok királyával szeretnék beszélni!

— Azt az egyet megteheded! Benn van az őrgófia! De nehogy azt hidd, hogy fontos ügyekben törj a fejét; sőt, nehány aranyat szeretne nyerni csupán! — kacagott a gyerek, míg a többi kórushan halhatózott vele.

— Merre menjek, hol találom meg a király öfelségét? — kérdeztem én bosszusan, mert bántott a lurkó szemtelen viselkedése, akik vihogtak, mikor a magyarok királyáról kérdezősködtem:

— Eredj csak egyenesen, a legbelső palotában megtalálod, — mutatott egy hatalmas kárpit felé a kis Perényi.

Szemtől szemben a királlyal

Én elindulom. Áhitattal, mult idők iránt érzett nagy, nagy meghatottsággal mentem Mátyás király kincsei között a magyarok királyához. Márvány, aranyozás, ébenfa, arany és ezüst holmik, kincsek tengere vett körül mindenütt. És egyszer csak ott álltam a belső palota aittájában. A terem végében pompás asztal mellett két férfi ült. Most melyik a király? Nem tudtam eldönteni. Az idősebb, nyugtább, kegyetlen arcú lovac méltatlankodva fordult felém, a másik, a szelid arcú, ősz hajú, törékeny testü levezte azt kérdezte:

— Mit keresel itt fiam?

— Lajost, a magyarok királyát! — szoltam elfogultan.

— Jer közelebb, én vagyok! — nézett rám a király mély bánattal.

— Mit akarsz a királytól? — állott fel a nyurga lovac, akiben megismerem egyszerre Brandenburgi Györgyöt, az őrgófiót.

— Ujságot akarok írni és meg akarom kérdezni egyről-másról a magyarok királyát! — állottam én bátran az őrgófió tekintetét.

— Ugy? — mért végig kegyetlen szemvillanással az őrgófió, aztán összeséperzte az asztalon levő aranyakat és belecsörgette egy selyem erszénybe. Szó nélkül elindult, de mikor mellettem elment, újra a szemembe nézett és ebből a nézésből azt olvastam ki:

— Nem állom az ujságíró, mert tudom, hogy előbb-utóbb engem is le fogtok lepézni!

— Foglalj helyet! — nyújtotta felém a kezét a király.

— Köszönöm, felség! — hajótam a király keze fölé és megcsókoltam azt a vértelen kezét a kor szokása szerint, ami szemmel láthatólag szokatlannak tetszett a király szemében.

Leültem az őrgófió székére, szemben a királlyal. Csak most tudtam megfigyelni, hogy milyen is hát a magyarok királyja. Az arca hervadt, szeme olyan, mint a szomorúság kutia, melybe nagy bánat hullott és haja, rövidke szakála ősz, csaknem hófehér. Mélységes bánatu, kék szemével végigsimogatott a király és azt mondta:

— Rendelkezz velem, fiam!

— Gazdasági kérdésekről, pénzügyi dolgokról szeretnék egyet-mást kérdezni!

— A legkínosabb témát feszegeted! — lett egy fokkal még szomorubb a király tekintete.

Kölcsönök özöne

És most kérdésekkel állottam elő, amelyek a királyt egy pillanatra megdöbbentették, de aztán szelid beletörődéssel nem tért ki a váiasadás elől.

— Szeretnék valamit tudni arról, hogy Máthé, a pannonhalmi apát mennyit is adott kölcsön felségednek?

— Oh, az már régi dolog, de emlékszem rá! — szoltott a király és látszott az arcán, hogy rendezti emlékezetében a kölcsön ügyét. Aztán halkán beszélni kezdett:

— Igen! 320 forintot adott kölcsön az apát. Erről irtam is neki egy levelet 1518 augusztus havában, mert már az apát sürgette a pénzt. A levélben meghagytam, hogy ezt a tartozást csak úgy tudom kiegyenlíteni, hogy az adókat a legközelebbi adószedés alkalmával szedje be ő.

Nyilvánvaló, gondoltam én, hogy nem volt a királynak pénze akkor sem.

— Más adósságok is voltak, felség, ebben az időben?

— Volt, persze, hogy volt! gondolkozott el a király. — Hiszen pénzem soha se volt nekem! Akkoriban kertem Bakóc Tamás esztergomi érsektől ezer forintot kölcsön az ország szükségleteire melynek visszafizetéséül a tolnai országgyűlésen megjelent követek vállaltak kezességét! — és most elmélázott a király, míg előttem megjelent képzeletben Bakócz érsek robusztus alakja, aki az endródi kerékgyártó műhelyből emelkedett fel a primási székbe, olyan szerencsésen, hogy ime, a magyarok királyának 1000 forintokat tud kölcsön adni.

— Különbben is az 1518-iki esztendő nagyon súlyos volt, nehéz válságok környékeztek, emlékszem, hogy akkor bíztam meg november havában Som Gáspárt, hogy a bécsi végzések alapján hitelezőimmal tárgyalásokba bocsátkozzék! Az egyeségi tárgyalást 1519 január 25-re tűztem ki... — számolt be hűségesen erről is a király.

— Eperjesről is hallottam valamit! — néztem a királyt.

— Igen, Eperjes is a hűségös városaim közül való! A bécsi diéta megszavazta az adót, azonban nehezen ment a behajtása, ezért 1518 december 8-án kénytelen voltam Eperjes városától 800 forintot kölcsön kérni...

— És Korpona városa?

— Az már a következő évben volt, 1519 júniusában, mikor az esedékes adók terhére 100 lorint előleget kértem Korpona városától.

— Nagyobb adósságok nem voltak?

— Széchy Tamás, vasmegyei ispán követelte kétezer forintos kölcsönét vissza...

— És megfizette felséged?

— Sajnos, nem tudtam! Ellenben meghalmozást adtam neki, hogy a kölcsönadott pénzt, Vas és Zala megyék 1520 április 15-én esedékes adójából beszédhesse.

Csodálattal néztem a királyra, aki ilyen bonyolult pénzügyi válságokkal küzdött. Aztán merészen megkérdeztem:

— És felségednek senki sem tartozott?

— Azt nem lehet mondani, sokan tartoztak, így Ráskay Gáspár és Werbőczy István is, aki 152 februárjában instanciát nyújtottak be, hogy majd az 1521-i országgyűlésen megszavazott adóból visszafizetik a tőlem felvett kölcsönt.

— És visszafizették?

A király erre már nem válaszolt, csak lemondólag legyintett.

— Valami devalvációs hírekről beszélnek, felség!

— Igen, éppen ma bocsátottuk ki levelünket, amelyben értesítettük a szabad királyi városokat, hogy az országgyűlés határozata értelmében a mai nappal megszüntettük az új pénzek verését, mikor is tudtjuk a városokkal, hogy az eddig vert új pénzekből kettő ér egyet...

— Tehát mégis igaz...

Sajnos, a nehéz gazdasági viszonyok! — nézett a nyitott ablakon át a király a várkertbe, hol a rózsák, őszi virágok a pompás szeptemberi napsütésben megértőleg bólogattak rá.

Hogy el ne felejtsem, 1525 szeptember elseje van éppen.

Látom, hogy a király fáradt, a visszaemlékezés gondjaiban eleronyedtt. Most nem zavarom tovább, majd talán egy más alkalommal.

Mikor elhagytam a palotát, a déli kapun át jöttem ki, hol ugyancsak kockáztak a darabontok, mint a keleti kapunál. És akkor elnéztem a messzeségbe, dél felé, Mohács irányába s valami ködös, szörnyű kép vibrált a szeptemberi napsütésben: Mohács.

Sz. R. I.

Bikszádi gyógyforrásvíz

gyomor és bélhuzam, epe- és húgyhólyag, valamint a légzőszervek hurutos megbetegedései ellen a legjobb

KITŰNŐ BORVIZ!

Használat előtt kérdezze meg szakorvosát. — Eredeti töltésnél a palack dugójának mindkét végén „BIKSZÁDI VIZ” bélyegző beégetése olvasható! KAPJÁTÓ MINDEN JOBB FÜSZERÜZLETBEN.

10 szavas apróhirdetés

2 napilapban 50 fillér.
Hirdetés feladási helye: Kossuth-u. 3.

Porosz szén helyett ma mindenféle hazai szén nagy választékban igen jó minőségben és olcsó árban **Gabányi Sándor utóda** LANG MIKLÓS Debrecen legrégibb cégénél Csapó utca 28 szám. Telefon 4-49.

Megfigyelések tíz perc alatt a debreceni Piac-utca életéből

(A Debreceni Ujság tudósítójától.)
Ha a debreceni Piac-utcán egy délelben lebonyolódó forgalmat mozivásznonra vetítenék, sok olyan érdekes, bár mindennap megisméllendő jelenetnek volna tanúja a figyelmes szemlélő, amelyeket egyébként észre sem venne. Mert Debrecennek is van forgalma, épen eléggé tekintélyes, ha nem is világvárosi nagyságban. A Széchenyi- és Kossuth-utcák bejáratánál lüktet a város szíve. Itt van a legnagyobb forgalom, ahol a posztpon álló rendőrnek a legélesebben kell figyelnie minden irányba. Érdemes egy déli időben pár percig elnézni a rendőr munkáját. Tíz perc alatt legalább háromszor állít meg egy-egy járművet, leginkább szekereket, — szabálytalan hajtás miatt. És következik az igazoltatás, a felírás és végül a büntetőparancs.

A rendőr és a gyermek

Autók, szekerek, kocsik és különösen a kerékpárok egész tömege szállítja a siető embereket és ebben a forgatagban a közlekedési rendőr a király, akinek egyetlen kézmozdulata parancs, amit megfélembreznem nem lehet. — Hála Istennek, nálunk is kezdik már követni az amerikai és angol példát: még a leghatalmasabb turakocsiknál is nagyobb ur a gyermek. Nagyon sokszor lehet látni, hogy a Csonka-templom előtt is, ahol pedig legjobban lüktet az élet, egy átmenő gyermek miatt a rendőr leállítja az egész forgalmat s a gyermek nyugodtan átsétálhat a tulsó oldalra. A múlt nap egy öt-hat éves kislány rongybabával a kezében szaladt a korzó oldaláról a másikra. Ebben a pillanatban hat autó és még több kerékpár száguldott feléje két oldalról is. A derék rendőrörsem észrevette a veszedelmes helyzetet és egy szempillantás alatt kezének egyetlen mozdulatára megállott minden jármű az utcán. Ő maga odament a gyerekhez, ölbe kapta és átvitte a másik oldalra. Aztán megindult minden a rendes kerékvágásban.

Kerékpárverseny a Piac-utcán

Alig mulik el tizenkét óra, a Hunyadi-utca felől megkezdődik a mindennapos kerékpár-verseny. A rikkancsok versenye ez, akik az állomásról hozzák a déli vonattal érkező budapesti ujságokat. Hatalmas tarisznyákba rakják a lapokat, aztán megindul vagy husz rikkancs biciklin, szédületes sebességgel. Nem egyszer megtörténik, hogy egy közülük fel is bukik, de ez nem számít. A következő pillanatban ismét fentül a biciklin és igénybe véve a kerékpáros bajnokok minden lábttechnikáját, hamarosan utoléri a többieket. Közben harsog az utca érces hangú török szakkadatlán megnyilvánulásától: — Magyarság! Nemzeti Ujság!... Bá-

mulatos ügyességgel kerülnek el a szembejövő autók s még nem igen fordult elő Debrecenben, hogy biciklis rikkancsot valamilyen jármű elgázolt volna.

Megszűnt a motoros láz

Az utóbbi évek alatt az autóforgalom is rendkívüli módon megnövekedett Debrecenben. — Közel háromszáz magánautó száguld az utcákon, a konfliktusok legnagyobb bántára, akik busan őrzik a Széchenyi-utca elején a bóbiskoló lovakat. A válság azonban az autósokat sem kerülte el. Szinte naponta állítják le az autókat, mert drága az üzemeltetés, sokat kell fizetni a safförnek és rohamosan kopik a pneumatik. Új autót alig lehet látni most Debrecenben, pedig a nagy cégek ma már a legmészesbbszűbbmő engedelményeket adják a vételnél. Ennek ellenére sem igen akad vevő. Aki éppen autózni akar, beül egy taxiba és repíti magát oda, ahová épen kívánkozik. Két-három évvel ezelőtt még mindenki, akinek volt egy kevés megakartott pénze, kétüléses autóról, vagy legalább is egy motorkerékpárról álmódzott. Rendszerint meg is szerezte. Ma már az is, akinek van, igyekszik megszabadulni tőle. Megszűnt a motoros láz.

Tűz van!

Hatalmas csődület az egyik Piac-utcai ház előtt. A Csapó-utcából most kanyarodik ki szédületes sebességgel és fűlsüke-títő szirénabugással a tűzoltóautó. Tűz van! Az emberek pillanatok alatt tudnak róla és hamarabb odacsődülnek, mint ahogy a tűzoltókocsi megérkezik. Mert a debreceni emberek is olyanok, mint minden nagyvárosi: ahol egy megáll az utcán és felfelé néz a felhőkre, pillanatok alatt ötvenen állják körül és valamennyi nézi a felhőt, mintha még soha sem látták volna. S mintha a föld alól bujánának elő, megérkezik egyszerre hat rendőr is a tűz helyére és megkezdődik a tömeg szétoszlata, ami rendszerint nem megy a legsimábban. A tüzet ugyanis érdemes nézni, ha nem a magunk háza ég és az egyszerű felszólításnak: Sziveskedjenek lemenni a járdáról, nincs mindig foganatja.

A tej és a kutya

Nem szükséges épen tűz, hogy csődület legyen Debrecenben. A múlt nap egy fél liter tej okozta a tömeget. Az történt ugyanis, hogy egy néni tejet vitt úvegben. A korzón egy fiatal suhanc véletlenül meglökte, mire az üveg kiesett az asszony kezéből, a tej pedig fehérén folydogált a járdán. Egy élelmes kutya viszont megérezte a tej csábító illatát és boldogan habzsolta az izletes folyadékot, amíg egy csepp volt belőle. Azzal nem törődött, hogy a korzó közönsége őt bámulja. Pe-

dig volt ott vagy harminc ember... Régebben az utcai pofonok is összecsisztították az embereket, ma azonban egy nyílt utcán el-

hangzó pofon ritkább, mint a fehér holló. Az embereknek nincs kedvük már pofozkodni sem... (—)

Dreyfus-botrány a pozsonyi gheztóban tréflinek bizonyult marhabelek miatt

A „Jüdische Nachrichten“ részrehajlással vádol egy rabbi-bíróságot

(A Debreceni Ujság tudósítójától)

Herskovicsot a magyar közönség kizárólag a „Toroczkói menaszszony“ című iránydrámából ismeri. Jónak, korrektnak, jóvalisnak. Most azután a pozsonyi gheztóban botrányt okozott Herskovics névrokona, egy bratislawai libahuskereskedő, akinek ügye már nemcsak Pzsony, de Prága, Bécs, Varsó és Tarnopol felsőbb tizezreit is folytonos izgatásban tartja. Herskovics gezeszét a marhabél okozta. Az a bizonyos bél, mely minden jobb bodega kirakatában marha- és liba-belsőrészeket takar.

Visszaélés a származással

Herskovics Sámuel bünesetén csak az orthodox izraeliták képesek igazán felháborodni. Samu ugyanis előkelő rabbi-dinasztiából származik s Bratislawától Sadagóráig minden icseszebb társaság gyöngöden társalog vele. A pozsonyi gheztó őslakásai is egy ismerték a Herskovicsot, hogy nála pontosabb, vallásosabb és rituálisabb libakereskedőt nagytólval sem lehetne lelmi. És mégis...

A pozsonyi orthodox zsidó hitközség Herskovics ügyében elmarasztaló ítéletet hozott, mert kimondotta, hogy marhabél helyet lóbélt és disznóbélt árusított az en gros bértérgalomban. Ezzel Herskovics meg lett bélyegezve és Középeurópa utódállamaiban két részre szakadt a zsidóság.

„J'accuse!“

A marhabél-lesetből akkor lett igazí világszenzáció, amikor Csehszlovákia egyik legtekintélyesebb kisebbségi lapja, a „Jüdische Nachrichten“ megtámadta a pozsonyi rabbi-bíróságot. Nevezett lapban egy Reiner nevű „kosicei“ grajzleros „J'accuse“ címmel támadó cikket írt s egy egész kis Dreyfus-ügyet csinált a marhabél-beleiből. Reiner ugyanis azt a vádat emeli a rabbi-bíróság ellen, hogy ítéletét konkurrenca nyomására, anyagi és családi érdekek miatt hozta.

— „Megvádolom — írja — az egyházi bíróságot. Megvádolom Isten és

a világ előtt, hogy gazságot fedett, hogy orgyilkos és kapzsi gazembereknek egyengette az utját gyávaságból és az egyházi törvények nem ismeréséből“.

A rabinátus presztizse

Reiner kereskedő azt is felhozta vádiratában, hogy a pozsonyi Katz, aki pedig teljesen szavahihető ember, hetekkel ezelőtt okmányokkal felszerelve megjelent a hitközségi bíróságnál és durch und durch behozonyította, hogy Herskovics ártatlan. Erre pedig a rabbi-bíróság elnöke emnyit mondott:

— Még ha igaz is, hogy Herskovics ártatlan, akkor sem változtatunk az ítéleten, nehogy a rabbi-bíróság presztizsén csorba essék...

Ezalatt egyéb dolgok is kiderültek. Többek között, hogy bizonyos konkurrenca-cégek csak azért emeltek vádat a Toroczkói menaszszony Herskovicsnál is ártatlanabb Herskovics ellen, mert be akartak tekinteni az öreg izraelita üzleti könyveibe.

Kellemes összeköttetések

A „Jüdische Nachrichten“ lelepiező cikkei schwartz auf weisz tanusítják, hogy a rabbi-bíróság egyik szakértője nyomására ment Bécsbe s csak az ítélet-hozatal után derült ki, hogy csendes társ Herskovics legnagyobb konkurrensének.

A marhabél körül tehát egyre fokozódik a zavar. Annál is inkább, mert a rabbi-bíróság most már józ erősen esküdjözik, hogy tréflimábelek egyenesen a Varsóból szállították le Pozsonyba. Herskovics pedig nem enged. Csehszlovák polgári bíróság elé viszi az ügyet. Majd az fog a marhabelekből jósolni... Hogy mi lesz az eredmény, egyelőre még nem lehet tudni. Herskovics Samu a marhabeleket hümelekként már beküldötte a bíróságnak. Mint hírlék, a pozsonyi törvényszék félésszáz izraelitát idézett be a tárgyalásra. Majd ezek fognak a legújabb Dreyfus-bünesben nyilatkozni. Hogy kóser dolga ez a bélyeg, vagy csak amolyan tréflim?

Veress István igazgató a házasságról fog előadást tartani a Szülők Iskolájában

A Szülők Iskolájában január 19-én dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgató fog előadást tartani a következő tárgyról: „A házasság, mint nevelésügyi kérdés“. Előadásának gondolatmenete abból fog kiindulni, hogy a házasságot nemcsak hitelvi, jogi, bölcséleti és erkölcsi szempontból lehet megítélni, hanem nevelésügyi szempontból is. A házasságra való nevelést már meg kell kezdenünk az ifju korban, s arra elő kell készítenünk a mindkét nembeli ifjúságot. A házasság a legjobb nevelő iskola egy a házastársak, mint a gyermekek részére, s bármiképen hirdetik is egyes tulzók a házasság esődjét, a házasság évezredekben át értékes nélkülözhetetlen intézménynek bizonyult. A házasságnak, mint intézménynek megtámadása a társadalom felbomlására vezetne. Helytelen azért egy a férfiak, mint a nők részéről a házasságtól való tartózkodás, amely ugyan terhet jelent az egyén életé-

ben, de egyezersmind sok olyan örömet is, amelyet a házasságon kívül elérni nem lehet. Az egynevezett nő mozgalom, sokszor olyan utra téved, amely házasság ellenesnek nevezhető, másfelől pedig a férfiaknál is található olyan felfogás, amely önzésből, kényelmi szempontból nélkülözhetőnek tekinti a házasságot. A házasságon kívül való élet nem kedvez az erkölcsi életnek s a társadalomban sok baj okozójává lesz. A házasság élettel együttjár a felelősség, amellyel nem csak családuknak tartozunk, hanem a jövő nemzedéknek is. Ezért a házasság előfeltétele a lelki és a testi tisztaság. Erre kell nevelni az ifjúságot s a nevelésnek ez mindenesetre egyik legszébb célja.

Terjessze a Debreceni Ujságot

Színház Mozi

A hálás kis nő

Bus Fekete László vigjátékát két, ségbeéjtően kevés közönség előtt mutatta be a Csokonai-színház. Az új esztendő óta jelentkezik ez a visszahuzódás fokozott mértékben. Ugy látszik, hogy a közönség ekkor hajtotta végre a kulturigények szánálását, aminek elsősorban a színház éri a következményét.

A hálás kis nő budapesti pályafutását egy érdekes plágiumper emelte ki a sorból. Még a bemutatója előtt zárlatot kért rá Thury Lajos író, azzal a megokolással, hogy hasonló témájú darabját évekkal ezelőtt elfogadták és olvasták egyik színházban. A plágiumper jogilag nem lehetett érvényesíteni, de aki a könnyebb fajsúlyú színpadi szerzőink alkotásmódját ismeri, az tudja, hogy azok mindennünnen szerzik a témájukat, csak önmagukból nem. Onnan pedig azért nem, mert üresek és „ahol nincs, ott ne keress!”

A hálás kis nő a budapesti színházéletből és a budapesti kávéházi gondolat légköréből sarjadzott ki. Az ünnepelt szerző és barátjének, az ünnepelt színésznőnek kettős szerepét mutatja be a kezdő és névtelen színésznővel és színésszel. A szerző felkarolja a kis nőt, a színésznő pedig bosszúból felkarolja a kezdő színészt. Nem sokáig élvezik így az életet, mert a fiatalok egymásra találhatnak és az igazi szerelem győz a pénzzel megfizetett szerelem felett. Ez a végső akkord hoz egy kis ívő, amely mondanivalóiban tipikus példája egy hazug romantika vigjátéki elemeinek.

A darab szereplői közül Halassy Mariska kitűnően megfogott, a komikai hatást eredetien megízestítő öregedő színésznőjét minden dicséret megilleti. Egy-egy remekül megírt jelenete felmelegítette az élszomorítóan üres nézőteret. Kemény László az ünnepelt szerző alakját biztos alaplónussal vezette a fellobbanástól az elfáradásig. Rendkívül intelligens, mindenre kész színész. Ő volt a rendező is.

A fiatalok megszemélyesítői Jurik Ica és Cselle Lajos. Mind a ketten elemükben vannak. Jurik Ica játéka egyre színesebb és teljesebb. Cselle hevesen féltékeny és unottan kitarított fiatalembere hatásos kontraszt.

Fáskertthy Mária egy színészbarátnő szerepében a főszereplőkkel egyenrangúvá válik a rendkívül tipikus alak meggyőző életre keltésével.

Lóránt Klári, Patay Gyuláné, Bakoss és Ekecs jól egészítik ki a vigjáték-együttest. (kd.)

SZÍNHÁZI MŰSOR:

Január 19-én, kedden este 8 órakor mindenki számára félhelyárral, szigorúan csak felnőtteknek: **Meddig fogsz szeretni, vigjáték.**

Január 20-án, szerdán délután 3 órakor. Ifjúsági előadás: **Jim és Jill** operett, este 8 órakor B. (17) bérletben **A hálás kis nő** vigjáték.

Január 21-én, csütörtökön délután 3 órakor. Zóna előadás! **Jim és Jill** operett, este a „Maya” operett nagyarányu előkészsége miatt nincs előadás.

Január 22-én, pénteken este 8 órakor. Operett bemutató! „Maya” Premier bérlet!

Január 23-án, szombaton d. u. 3 órakor ifjúsági helyárral: **A kis lord, életkép.** Este 8 órakor: **Maya, operett.**

Csokonai színház

MA

kedden este 8 órakor kivételesen C (17) bérletben (pénlek helyett) mindenki számára félhelyárral, szigorúan csak felnőtteknek

Meddig fogsz szeretni? vigjáték.

Szerdán este 8 órakor az **Andrássy-utj színház** nagysikerű vigjátéka

A hálás kis nő

Csütörtökön este a „Maya” operett újdonság nagyarányu előkészsége miatt

NINCS ELŐADÁS

Délutáni előadások:

Szerdán és csütörtökön d. u. 3 órakor ifjúsági és zóna-helyárral:

Jim és Jill

operett.

Szombaton d. u. 3 órakor gyermekelőadás, olcsó ifjúsági helyárral

A KIS LORD

(életkép.)

Péntektől minden este

MAYA

az idény sláger operettje. Főszereplők: Sz. Patkós Irma, Sárvay Rózi, Jurik Ica, Márkus, Cselleivel az élén az egész operett együttes. Rendező: Sziklay, Karnagy: Török

Mozik műsora

Kedd, január 19.

VIG-SZÍNHÁZ	A borneói maharadzsa, hangos film. Hobbárt és Charles P.
URANIA	A Svengáli, hangosdráma, Marsch és John Barymore fősz.
APOLLÓ	Szünet.

SPORT

MAGYAR CSAPATOK KÜLFÖLDÖN

Ujpest—Drezda SC 2:1 (1:1)

Ujpest múlt vasárnap, berlini szép győzelme után szombaton Lipcsében is diadalmaskodott, vasárnap pedig a legerősebb ellenfélét is megadára kény szeribette. Ujpest csapata annak ellenére, hogy a szombati játéktól és utazástól fáradtan állott ki a mérkőzésre pompás játékkal szerezte meg az értékes győzelmét. A magyar csapatban ismét játszott Borsányi, Dudás és Vig, aki a mezőny legjobb embere volt.

Mordbeliard: III. ker. FC. Sabária comb.—FC Sochaux 1:0 (0:0).

Athén: Somogy—Asderispar 5:0 (1:0)

Utraketek az első magyar olimpiakonok

Ma reggel indult utnak az első magyar olimpiai expedíció. A magyar színeket a lakeplacidi téli olimpiai versenyen négy magyar versenyző fogja képviselni. A Rotter—Szollás és az Orgonista—Szalai pár. A versenyzők már ma este Boroszlóban részt vesznek egy bemutatóversenyen, míg kedden Londonban szerepelnek. Csütörtökön Liverpoolban Minich Jenő dr. vezetésével hajóra száll a magyar expedíció.

Olcsó tűzifa

3.50 aprított akácfa hazaszállítva.

Szénvevőknek 3.10.

FAKERESKEDELMI Piac-u. 64.

KÖZGAZDASÁG

Üzlettelen a terménytőzsde

A gabonapiacra rendkívül nyugodt volt a forgalom és a rozs kivételével — amely a készáruvásáron 15 fillérrel olcsóbbodott, — egész lényegtelenek voltak az árváltozások, mert a legtöbb malomnál üzemszünet van. A határidőpiacon azonban árnyalatilag gyengébb volt az irányzat. A lisztárak nem változtak.

Határidőüzlet: Buza: március 12.32—33, május 13.20—21. Rozs: március 14.45—47, május 15.10. Tengeri: május 14.53—55.

Készáruüzlet: Buza: tiszai 77 kg 12.80—13.20, 78 kg 12.95—13.35, 79 kg 13.10—13.50, 80 kg 13.20—13.60, ftszai 77 kg 11.90—12.10, 78 kg 12.05—12.25, 79 kg 12.20—12.40, 80 kg 12.30—12.50, jász., dtuli 77 kg 11.90—12.10, 78 kg 12.05—12.25, 79 kg 12.20—12.40, 80 kg 12.30—12.50, pestv., bácskai 77 kg 11.95—12.15, 78 kg 12.10—12.30, 79 kg 12.25—12.45, 80 kg 12.35—12.55. A különleges (80 kg) tiszai buza 13.80—14.60 P.

Rozs: pestv. 13.65—13.75, egyéb rozs 13.65—13.75, tak. árpa I. 17—17.25, tak. árpa II. 16.70—16.75, felv. sörárpa 19.50—22.50, egyéb sörárpa 18.50—19.50, zab I. 22—22.50, zab II. 21.40—21.65, ti. tengeri 14.30—

14.50, egyéb tengeri 14.40—14.60 korpa 12.20—12.40.

Megkezdik a loállomány törzs. könyvezését

A hortobágyi intéző bizottság megkereste a város polgármesterét, kérte, hogy a gazdák kanca-állományának törzskönyvezését kezdje meg. A tanácsi értekezlet helyesléssel fogadta a kérelmet és intézkedést tett, hogy a loállomány törzskönyvezését kezdjék meg. Megjegyzendő, hogy a törzskönyvezés a gazdákra is nagy előnyököt jelent, mert például a fedtetetési díjnak csak a felét kell fizetniük.

— Március 17-én kezdődik az országos tenyészállatvásár. A kereskedelmi miniszter értesítette Hajdu vármegyét, hogy az országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár március 17-én kezdődik és március 21-ig tart. A miniszter kérte a vármegye vezetését, hogy a tenyészállatvásárt igyekezzen támogatni és lehetőség szerint propagandát kifejteni annak érdekében.

Ollót, borotvát, hajnyírógépet szakszerűen élesít

FRICK m. köszörlés.

Piac-u. 1. Nagytérmom mellett

APRÓ HIRDETÉSEK

Levelezés

Jómegjelenésű,

güggetlen, középkorú, keresztény, lehetőleg diplomás ismeretségét keresi szórakozás céljából csinos, intelligens urileány. Választ lapban jelezve — „Fidelitas” jelgére. 239

Betöltendő állás nőknek

Ügyes kelim varrólány jelentkezék, Nyomatató u. 9. 256

Kis leányt

jó magaviseletű, szorgalmast, mindenesnek felfogadok. Bujdosó u. 26. 229

Szorgalmas,

dolgos szobaleány felvételt. Wiener, Király u. 2. 322

Adler-gépen

járatos gépiró kisaszonnyt irodámba felvesszek. Dr. Eisler, Miklós utca 1. 361

Betöltendő állás férfiaknak

Ügyes kifutófiu felvétetik — Guttmannál, Piac-utca 64. sz. 378

Jobb

megjelenésű, józanéletű, keresztény, 24 éven felüli, hentes- és mézszárossegédet keresek azonnali belépésre, ki

a szakmájában teljesen jártas és a könyvében 24 havi munkaidő beírva van. Azonnali ajánlközást levélben kérem. Tóth Mihály kereskedő Tiszacsege, Fő-ut 129. 379

Állást kereső nők

Fiatal asszony

szépen mos, vasal, uri házakhoz ajánlközök. Cím: Fele K.-né, Vigkedvü M.-u. 32. 194

Divatlap szerint

szobak, varrok. Napi 2 pengőért házhoz megyek varni. Cím: Kecskés Margit, Bőszörményi-ut 20. 320

Intelligentes

Deutsches Fraulein sucht Stelle zu Kindern Adresse in Redaction. 265

Intelligens

német kisasszony gyermek mellé ajánlközök. Cím: Nyiregyháza, újságbolt. 272

Állást kereső férfiak

Estélyekre

házakhoz zongrázni ajánlközök perfekt jazz karmester. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít. 209

Butorozott szoba

Különbejáratu

utcai csinosan butorozott szoba 15-re kiadó. Kigyó 36. 158

Különbejáratu

csinosan butorozott szoba kiadó. Széchenyi utca 31., első keresztelepület. 228

Butorozott szoba

azonnalra kiadó. Ispótyai utca 13. 215-a

Különbejáratu

utcai butorozott szoba febr. 1-ére kiadó. Vigkedvü 12. 266

Központban

udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, nagy padlás, vagy 2 szoba csinosan butorozva vagy anélkül is kiadó. Egymalom-u. 3. 267

Rendelőnek,

irodának, v. butorozott szobának utcai szoba, előszoba kiadó. Szent Anna 34. 270

Különbejáratu

csinosan butorozott utcai szoba, gürdősobaj használattal, egy-két személy, esetleg házaspár részére kiadó. Püspöki-palota, II. emelet 17. 151A

Kiadó lakás

Villalaks.
* szobás, modern komfortal május 1-ére kiadó. Értekezni: Kossuth u. 15. 4455

Négy.
esetleg 6 szobás előkelő legmodernebb lakás erkéllyel, Hungária palota 1. emeletén esetleg burozva azonnal kiadó. Értekezni földszint 1. íróházban. 609

István-ut 45.
kiadó azonnal 1 kul, hold lucernás, konyhakert 2 szobás lakás-sal villany, jövőző kut. Értekezés Hunyadi 23. 268

Hunyadi-u. 23.
kiadó 2 parkettes udvari szoba, konyha, pince. Külön udvarban Villany, vízvezeték. — Orvosi rendelőnek. — ügyvédi írodának is. 269

Többrendbeli
három, négy szobás lakások mellékkehelyiségekkel, fürdőszobával május elsejére kiadó. Széchenyi 23. 380

Ajánlat

Törtaranyat
legmagasabb árban veszen Haas Janka, Kossuth-utca 15., volt Simonffy-utca 7. 4693

Galléri.
íngel tükröfényesre olajon tisztít Papp Gyula, Szalkai-u. 3. 189

Ingeket
gallérokat legszebben, legolcsóbban tisztít budapesti képviselet. — Kossuth utca 15., volt Simonffy utca 7. 4697

Rozskenyérkülönlegesség
kilója 30 fillér. Pékstemenyek naponta két-száz frissen kaphatók a Galamb sütőde ujonnan megnyitott legkényelmesebb, Püspöki-palotában. Zsúrkenyér megrendelhető. Uradalmi teljes tejlitre 24 fillér. 156

Férfi öltönyök
vegyszerítés és vasar-lás 4.— P. Weisz, Arany János utca 9. 4492

Eladó
gyultott bármily mennyiségben, 10 fillér kilója Fföhener szállodában. 263

Üzlet, műhely, raktár

Piac-utcai
üzlethehelyiség kiadó. — Értekezni Debrecen, Első Takarékpénztárnál. A

Kossuth-utca
előjén szép, forgalmas üzlethehelyiség február 1-re kiadó Kossuth-utca 15. 4455

Piac-utca 41. sz.

üzletházban cca 120 négyzetméter területű, 3 részre osztott egészben vagy részben udvari üzlethehelyiség egészben vagy részben azonnal kiadó. Értekezni: Fűszerkereskedelmi Rt.-nál. 24

Malom.

utcaiban és Diószegi-uton levő cca 2000 négyszögöl ingatlanok a rajta levő épületekkel együtt gyárnak vagy egyéb üzemmek igen alkalmas, eladó, esetleg február 1-ével bérbeadó. Fűszerkereskedelmi Rt. Piac-u. 41. szám. 24

Korcsmáhehelyiség
öt utcára néző téren, gyönyörű lakással együtt kiadó. Ajtó u. 26. 262

Irodának

két szobás első emeleti udvari helyiség azonnal kiadó. — Értekezni Debreceni Első Takarékpénztárnál. A

Kossuth-utca

üzlethehelyiség azonnal kiadó. Értekezni Debreceni Első Takarékpénztárnál. A

Kiadó

a Debreceni Újság kiadó-hivatalának a földszinti helyiségekre való költözésével a Kossuth utca 3. szám alatt az első emeleten két új szobás előkelő lakás, írodának, üzlethehelyiségnek rendkívül alkalmas. Értekezni lehet a Debreceni Első Takarékpénztárnál. 1923 A

Oktatás

Világ-Jamboree
Gödöllőn. Debreceni cserkészek tanuljatok angolul, ugyiszovalán ingyen tanul „Helen Society”, Simonffy-u. 11. 4967

Kereslet

Buzasajt.
repcesajt, köleskevereket egy kisebb, mint nagyobb mennyiségben megvételre keresek. Apafi-utca 20. 152 A

Bundát

perzsa vagy sealtól, jókarban, magas, erős alakra vennék. Esetleg posztbundát szörmebéléssel. — Ugyanott háromnegyedes hegedőt tokkal veszek. — Gim a kiadóban. 318

Lakás és szoba kereslet

Keres
urino két szobás modern lakást mellékkehelyiségekkel májusra. — Címet megjelöléssel a kiadókra kérek. 200

Dráma vér nélkül

— kis regény. —

Irtja:

BENKE TIBOR.

26

Ezek a hangok újraélednek bennem ilyenkor. Imádságos áhitat fog el, valami napsugaras, csodálatos erőt adó rajongás, míg végre kikötnek gondolataim — magánál. Maga jön. Tisztán, világosan, minden vonását látom. Jön mosolyogva, vigasztalóan. Megtermékenyül a lelkem és meghatva, ihletetten az ecseleim után nyulok. Mintha a színek új, élettelesebb, teljesebb ragyogást kapnának a maga jelenlétől és festek olyan áhitattal és lelkesedéssel, hogy sokszor rámszáll az alkonyat és észre sem veszem, hogy palástjából mikor hintette rám az álom varázsporát. Belep a sötétség, a képet tovább álmodom, míg a rigók hajnali himnusza felébreszt.

Mucus megittasultan hallgatta az áradó szavakat. Szemei előtt piros tűzkarikák kezdtek táncolni mint a Kovácsék szalonjában és beleptek lassan mindent. Önkéntelenül bebonyta a szemeit és úgy érezte, mintha valahol, soha nem látott pompájú tavaszi ég alatt, virágos hajó vinné, lágyan ringatva. Sántha hangja úgy ért már a füléhez, mint távoli lágy muzsikaszó.

Sántha odavezette az előre elkészített, szönyeggel leterített karosszékhez. Leültette, aztán odatelepedett a lábaihoz és úgy beszélt tovább:

— Mikor aztán felébredtek, frissebbnek, erősebbnek érzem magamat, mintha az ágyban aludtam volna. Az álomban eltöltött órák emléke körülvesz. Ellenálthatatlan kényszer hajl, előveszem a gitáromat és sohasem hallott melódiákat pengetek, csak úgy, szöveg nélkül, magára gondolva. Nézze — szólt az az egyik ráhához támasztott gitárra mutatva —, a gitáron szalagok vannak. Ismeri a színeiket. Minden szín olyan, mint amilyen ruhában láttam magát. Addig kutattam, míg megtaláltam őket.

Mucus szemében a boldogságnak fénye ragyogott. Minden, minden elveszett számukra ebben a zárt, külön világban. A keze lassan, öntudatlanul, a festő hosszú hajába tévedt.

— De még meg sem nézte tulajdonképpen a képeket. — szólt Sántha. Felkelt és sorba kezdte a magyarázatot:

— Ez a barázdált képű, vergődő ifju nem én vagyok, hanem a művész, aki életét arra szenteli, hogy az örök szépek, az elmulthatatlannak a titkát megközelítse. Rettenetes és napoként megújuló küzdelem ez. Megöli az álomot, egyik barázdát a másik után szántja s szem és száj szögletébe és a lélek vágyódása a titok után napról-napra erősödik. A glóriás fehérleplets muzsa, aki a művész fölé hajlik, s áldó, termékenyítő jobbát a lázas homlokra tartja, baljával előre, a magasba mutat, ez maga. Azt hiszem, megközelíti a kép a valóságot...

— Sohasem voltam ilyen szép. — sóhajtott halkán Mucus.

— Hagyja. Ezen vitatkozni nem lehet. Maga sokkal tökéletesebb szépség, de egyelőre gyenge, dadogó az én művészetem ahhoz, hogy méltón megfesthessem. A muzsa hatása alatt megnyílik a művész előtt a horizont. Mélyre, tágasabbra lát. Csodálatos, soha nem látott szépségek nyílnak meg előtte és ott gomolyognak, torlódnak a távolban, a magasban, mint a futó, ragyogó felhők. Ezt próbáltam megfesteni, de, sajnos, a művész az érzéseit sohasem tudja tökéletesen kiélni, megalkotni... A képet még nem látta senki. Nem is fogja soha. Akár dicséret, akár bírálat illetné, egyformán fájna hallani. Amott láthatja magát szent Erzsébet képében. Itt, mint az asszonyi jószág megtestesítőjét, körülveszik szelid angyalarcok, megannyi egy-egy hódoló gondolatom. Az a nagy vászon, melyen a fák fele virágtalan, a másik fele, melyek mellett maga már bőségszarujával elhaladt, telistele virággal, azt a tavaszi megújulást, kivirágzást jelképezi, melyet maga mindig, mindenhol magával visz... Vagy talán csak én érzem ezt?... (Folytatjuk.)

Ne tévessze szem elől, hogy

apróhirdetése

2 reggeli lapban

a Debreceni Újság—Hajdúföld és Debreceni Független Újságban

jelenik meg,

ha azt

Kossuth-u. 3 sz. alatt a dia fel.

Ha tehát alkalmazottat, vagy állást keres, lakása kiadó, avagy butorozott szobát keres, bármije eladó, vagy bármit venni akar adja fel hirdetését

KOSSUTH-UTCA 3. SZAM

alatt és meg fog győződni róla, hogy biztos eredményt ért el. Felvilágosítást telefonon a 21-41 szám ad.

Kétszobás.
előszobás, konyha, speizos lakást keresek azonnalra. — Magoss György-ter 29. 273

Könyvterjesztéshez
nagy ismeretséggel rendelkező bevezetett ügyvédek kerestvnek. — Nyolc pengő kasszió feltétlenül szükséges. Gyakorlat nélküli egyénekkkel nem tárgyalunk. Értekezni lehet délután 3—4 óra között Debreceni Újság szerkesztőségében. József kir. u. utca 16. sz. A

Eladó állatok

Fajgalambok
helyszüke miatt eladók. Apafi-utca 20. A 153

Gazdasági eszközök

1 drb.
13 loerős Chanard-Walker vontató traktor, azonkívül 1 drb. 5000 kg-os pótkocsi, mindkettő igen jó állapotban pótkatrészekkel együtt jutányos áron eladó. Fűszerkereskedelmi Rt., Piac-u. 41. 24

Eladó ház

Eladó
szabadkézből Piac-utca 66. számú ház. Értekezni ugyanott a vendéglőben. 79

Eladó
Kétmalom-utca 6. számú ház, üresen álló 4 szobás parkettes utcai és lakott 3 szobás udvari lakással. Levélbeli ajánlatot kér dr. Ádám bíróknál. 167

Eladó föld

Kismácson
42 holdas prima tanyás birtok eladó. Értekezni: Ladányi, Piac u. 59. 214

Eladó

Felsőjózsa mellett 7 hold prima fekete szántóföld. Értekezni Czegléd-u. 14. sz. 167

Hajdubogason.

vasutállomás közelében 3200 négyszögöl beltelek eladó. Alkalmas malomnak, faraktárnak, esetleg téglagyárnak. Parcellázásra alkalmas 8—10 parcella két utcára kivágható. — Értekezni Hajdubogason, 262. sz. 1207

Különféle

Elvesztettem

Debrecen város belterületén egy ridikült pénzzel, betétkönyvvel. Beccsületes megtalálójára a pénzt tartsa meg. betétkönyvet, mivel megtalálóra értéket nem képvisel, ugysem fizetik ki senkinek; ha pedig pénz nélkül találta meg, betétkönyvet küldje el a benne levő címre. 264

Eladó ingóság

Egy

nagy vaskályha és egy tengeridaráló eladó. — Kucik-telep, Tánácsics M-u. 46. sz. 271

Nyomatott a Magyar Nemzeti Könyv- és lapkiadó vállalat nyomdájában.
Felelős kiadó: dr. PAJOR GYÖZÖ igazgató. Nyomdavezető: VARGA ENDRÉ.